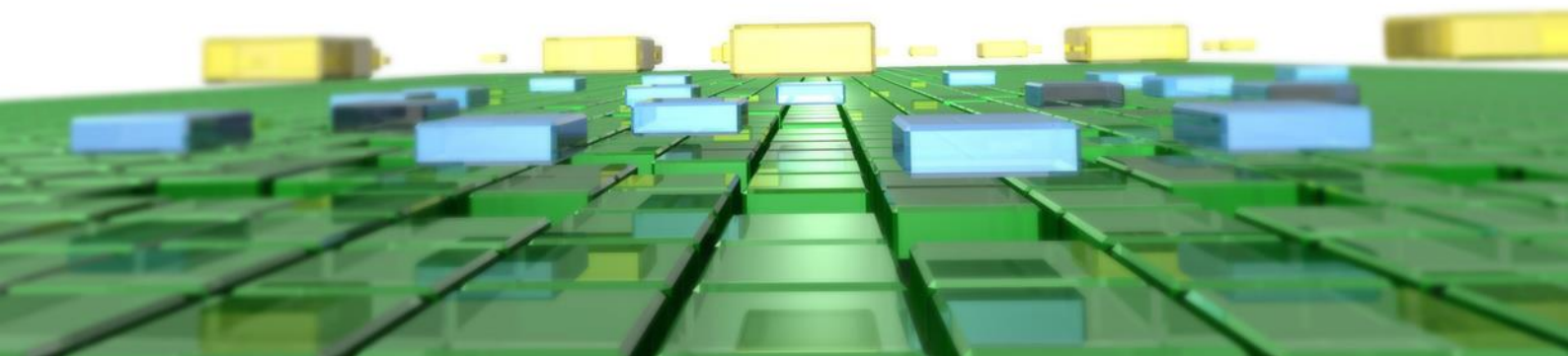

Vervolgonderzoek vleermuizen *Dongenseweg te Tilburg*

Sabes Vastgoed BV

Conceptrapport

Vervolgonderzoek vleermuizen

Dongenseweg te Tilburg

Sabes Vastgoed BV

Conceptrapport

Rapportnummer: P00609

Datum: 15 november 2019

Opdrachtgever: Sabes Vastgoed BV

Projectteam BRO: NL, MvdS, MK

Bron foto kaft: BRO, abstract

BRO is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus en heeft als doel kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging. Onze werkzaamheden voeren wij dan ook uit volgens de door het NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010). De medewerkers binnen de discipline ecologie voldoen aan de door het Ministerie van EZ genoemde voorwaarden voor ter zake deskundigen op het gebied van ecologisch onderzoek. Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde protocollen en richtlijnen voor onderzoek. BRO accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het uitgevoerde onderzoek neemt.

BRO
Hoofdvestiging
Bosscheweg 107
5931 PK Boxtel
T +31 (0) 411 850 400
E info@bro.nl

B | **RO**
Ruimte | om *in* te leven

Inhoudsopgave

pagina

1. INLEIDING	2
1.1 Aanleiding	2
1.2 Doel	2
2. OMSCHRIJVING PLANGEBIED	3
2.1 Huidige situatie	3
2.2 Voorgenomen werkzaamheden / ingrepen	6
2.3 Planning van de werkzaamheden	7
3. WERKWIJZE	8
3.1 Vleermuizen	8
4. RESULTATEN	10
4.1 Vleermuizen	10
4.2 Overige soorten	11
5. EFFECTENBEOORDELING EN TOETSING	12
5.1 Vleermuizen	12
5.2 Overige soorten	12
6. CONCLUSIE	13
7. BRONNEN	14
8. VERKLARENDE WOORDENLIJST	15

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Opdrachtgever is voornemens om een huisvesting voor arbeidsmigranten te realiseren. Middels een verkennend flora- en faunaonderzoek (quickscan), uitgevoerd door BRO, is vastgesteld dat dit gebouw potentiële verblijfplaatsen bevat voor vleermuizen. Naar aanleiding hiervan is vleermuisonderzoek uitgevoerd in het seizoen van 2019, om verblijfplaatsen van vleermuizen vast te stellen dan wel met voldoende zekerheid uit te sluiten. In dit rapport worden de resultaten van dit nader onderzoek gepresenteerd.

1.2 Doel

Dit onderzoek zal antwoord geven op de volgende vragen:

- Zijn er verblijfsfuncties van vleermuizen aanwezig in het gebouw?
- Zo ja, welke soort, aantal en verblijfsfunctie m.b.t. vleermuizen betreft het hier?
- Leiden de werkzaamheden tot verlies of verstoring van verblijfplaatsen?
- Leidt de verbouwing tot overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming en is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk?

Indien bij aanwezigheid van beschermde soorten het treffen van maatregelen noodzakelijk is, omdat de huidige verblijfplaats komt te vervallen/wordt verstoord, dan zullen deze (mede ten behoeve van een mogelijke ontheffingsaanvraag) voldoende moeten worden onderbouwd middels een activiteitenplan/mitigatieplan, omdat met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid vast moet komen te staan dat de maatregelen ook daadwerkelijk de functie die het gebouw heeft voor de soort(en), doen behouden. Ook dient te worden getoetst of de huidige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is. Dit zal in een later stadium worden uitgewerkt wanneer aspecten als de exacte werkzaamheden en planning bekend zijn.

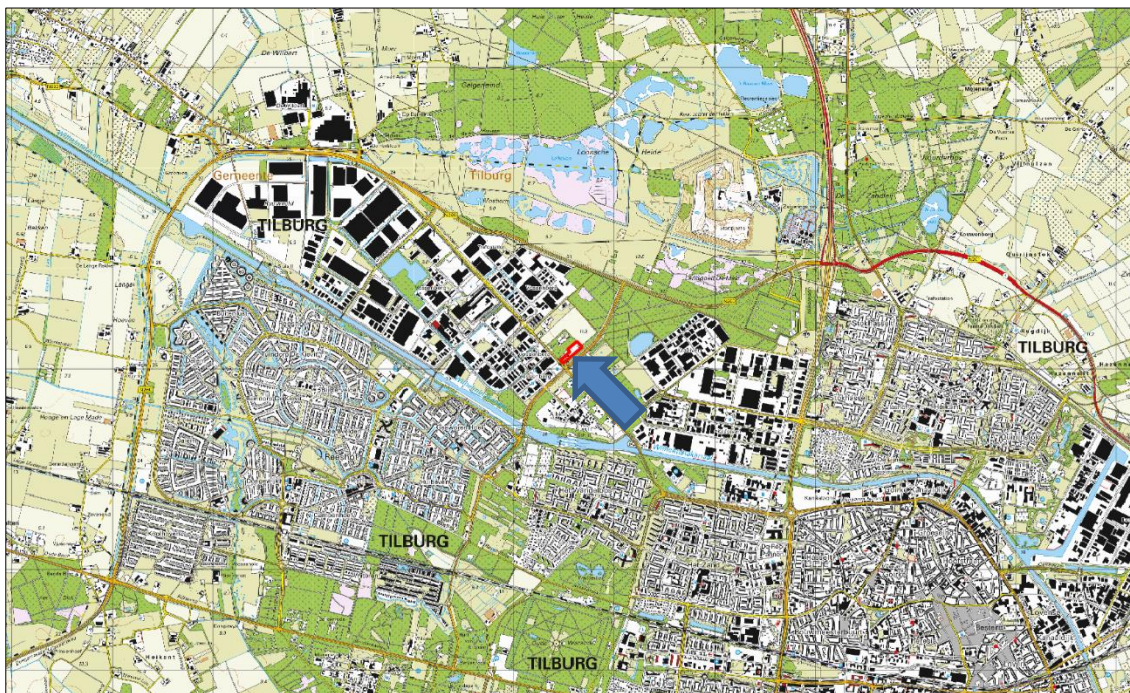
Ten behoeve van het eventueel indienen van een ontheffingsaanvraag dienen ook aspecten als doel, (wettelijk) belang en alternatievenafweging. Ook deze aspecten zullen in een later stadium, indien van toepassing, worden uitgewerkt.

2. OMSCHRIJVING PLANGEBIED

2.1 Huidige situatie

Het plangebied is gelegen in het noordoosten van Tilburg tussen industrieterreinen Vossenberg en Kraaiven in, op de noordelijke hoek van het kruispunt Dongenseweg en Burgemeester Baron van Voorst tot Voorstweg. Het bestaat momenteel uit een woning met bijgebouwen, en een bedrijf met auto-onderdelen. Gebouwen van dit bedrijf betreffen een loods en enkele schuren en afdakjes. Op het gehele terrein liggen onderdelen als portieren en motorkappen opgeslagen. Ook staan er enkele woonwagens verspreid over het terrein. In het noordelijke deel staan enkele grove dennen en in het centrale deel enkele eiken.

In onderstaande figuur 1 en figuur 2 is de ligging van het plangebied weergegeven in respectievelijk een topografische kaart en een luchtfoto. De figuren 3 t/m 8 geven een impressie van het plangebied, middels foto's die zijn genomen tijdens het verkennende veldbezoek.

Figuur 1. Topografische kaart ligging van het plangebied (rood omrand) (1:25.000)

Figuur 2. Luchtfoto van het plangebied en directe omgeving (globale begrenzing plangebied is rood omlijnd).

Figuur 3. Plangebied en bungalowwoning vanaf straatzijde

Figuur 4. Bungalowwoning

Figuur 5. Bomen en woning ten noordoosten van loods

Figuur 6. Schuur aan noordwestrand plangebied

Figuur 7. Gebouwen in noordoosten plangebied

Figuur 8. Noordostrand plangebied (NNB)

2.2 Voorgenomen werkzaamheden / ingrepen

In de toekomstige situatie zal de meeste bebouwing en enkele bomen worden verwijderd. De bungalow blijft waarschijnlijk behouden. Op het terrein wordt huisvesting voor arbeidsmigranten gerealiseerd, zie onderstaande afbeelding (figuur 9).

Figuur 9. Concept toekomstige situatie plangebied

2.3 Planning van de werkzaamheden

Planning is nog onbekend.

3. WERKWIJZE

3.1 Vleermuizen

Enkel de bungalowwoning biedt potentiële verblijfplaatsen voor een vleermuissoort. Voor vleermuizen zijn in de periode half mei tot en met september 2019 in totaal vijf aanvullende veldbezoeken uitgevoerd. Dit betreft de meest gunstige periode van het jaar waarin vleermuizen aantoonbaar van een onderzoeksgebied gebruik kunnen maken. Gedurende de periode mei tot en met half juli hebben de meeste soorten hun zomer- en kraamverblijfplaatsen bezet en zijn druk bezig met het grootbrengen van jonge dieren. Vanaf eind juli vallen de kraamkolonies uiteen, verspreiden de vrouwtjes zich en gaan op zoek naar het gezelschap van baltsende mannetjes. Winterverblijfplaatsen zijn zeer lastig aan te tonen. Van zomerverblijfplaatsen, kraamverblijven en paarverblijfplaatsen mag zekerheidshalve aangenomen worden dat deze ook als winterverblijfplaats gebruikt kunnen worden, zolang de temperatuur niet te laag wordt (vorst).

De laatvlieger heeft als enige soort geen standaard invliegtijd. Het zwermgedrag is bij deze soort ook korter en kan al plaatsvinden vanaf 1 á 2 uur na het uitvliegmoment. Omdat het niet reëel is om de hele nacht binnen een of meerdere deelgebieden te zoeken naar laatvliegers, hebben in de periode half mei - half juli twee gerichte avondrondes (circa 3 uur na zonsondergang) plaatsgevonden met een tussenliggende periode van minimaal 30 dagen, ten behoeve van het aantonen/uitsluiten van zomer- en kraamverblijfplaatsen van de laatvlieger. Daarnaast heeft er in de periode mei – juli tevens een ochtendronde (circa 3 uur voor zonsopkomst) plaatsgevonden ten behoeve van het aantonen/uitsluiten van zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis. Vervolgens hebben in de periode half augustus - eind september twee avondrondes, met een tussenliggende periode van minimaal 20 dagen, plaatsgevonden ten behoeve van het aantonen/uitsluiten van de functie paarverblijfplaats. Ten behoeve van het indiceren van een massawinterverblijfplaats, is de eerste avondronde vóór september 2019 uitgevoerd. Tabel II geeft een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken voor vleermuizen.

De inventarisatiemethode is conform de richtlijnen van het protocol voor vleermuisonderzoek (versie maart 2017), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging. Dit protocol schrijft voor dat de onderzoeksinspanningen afhankelijk zijn van de te verwachten soorten en functies. Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. In het bijzonder wanneer de aanwezigheid van gebiedsfuncties of soorten wordt uitgesloten, zou een onderzoek volgens het protocol als juridisch voldoende moeten worden aangemerkt.

Gezien de grootte en overzichtelijkheid van het terrein zijn de avondrondes en de ochtendronde in de periode half mei – half juli uitgevoerd door een deskundige ecooloog per veldronde. Dit geldt tevens voor de veldbezoeken in de paarperiode, omdat vleermuizen op de betreffende onderzoeksmomenten gedurende een langere periode nabij hun verblijfplaats rondvliegen/zwermen. Tijdens de veldbezoeken is voornamelijk gelet op uitvliegende, invliegende of zwermende vleermuizen. Daarnaast is er ook

gelet op foeragerende en passerende vleermuizen. Tijdens de twee laatste veldbezoeken is voornamelijk gelet op sociale geluiden. In de periode half augustus - september produceren mannetjes vleermuizen de meeste sociale geluiden vanuit of vliegend rondom bebouwing om vrouwtjes te lokken.

Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd met behulp van een batdetector (Pettersson M500-384) met opnamemogelijkheid en weergave van sonogrammen. Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van soorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name *Myotis*-soort) en waarbij het sonogram uitsluitsel kan geven.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van vleermuizen gunstig. De weersomstandigheden voldoen aan de protocollaire eisen voor vleermuizen onderzoek: temperatuur niet lager dan 12 °C, de windsnelheid beneden de 5 Beaufort en geen sprake van neerslag, anders dan lichte motregen (zie tabel I).

Tabel I. Bezoeken i.v.m. vleermuisinventarisaties

Datum	Type onderzoek	Tijdsduur onderzoek	Zon op/ onder	Weer	Temp.
28-05-2019	Vleermuizen (kraamen zomerverblijf)	21.45 -00.45	21.45	Wind gemiddeld 2 Bft Zwaar bewolkt Geen neerslag	16 °C
26-06-2019	Vleermuizen (kraamen zomerverblijf)	02.20 -05.25	05.23	Wind gemiddeld 3 Bft Half bewolkt Geen neerslag	20 °C
01-07-2019	Vleermuizen (kraamen zomerverblijf)	22.00-01.00	22.00	Wind gemiddeld 3 Bft Half bewolkt Geen neerslag	20 °C
03-09-2019	Vleermuizen (paarverblijf en zwermplaats)	20.20 -02.00	20.22	Wind gemiddeld 3 Bft Vrijwel geheel bewolkt Geen neerslag	16 °C
23-09-2019	Vleermuizen (paarverblijf en zwermplaats)	19.35-02.00	19.36	Wind gemiddeld 4 Bft Zwaar bewolkt Geen neerslag	15 °C

4. RESULTATEN

4.1 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

In het najaar werden met grote regelmaat sociale roepen van de gewone dwergvleermuis gehoord aan de zuidoostzijde van het gebouw, met name heen en weer vliegend boven de oprit welke langs de woning afloopt. Gezien deze roepjes met regelmatige vluchten gedurende langere tijd werden waargenomen betrof het waarschijnlijk een baltsterritorium. Tijdens de laatste avondronde vloog er, nadat er een tijdje geen roepjes meer gehoord waren, een gewone dwergvleermuis onder de dakrand van het gebouw uit, waarna de roepjes weer begonnen (figuur 10). Dit geeft aan dat de locatie waar de vleermuis uitvloog de vermeende paarverblijfplaats betreft. Tijdens alle overige veldbezoeken zijn geen in- of uitvliegende, of zwermende vleermuizen waargenomen. Aanwezigheid van een zomerverblijfplaats, kraamverblijfplaats of (massa)winterverblijfplaats is daarmee redelijkerwijs uitgesloten.

Figuur 10. Locatie uitvliegend individu paarverblijfplaats

Foeragerende vleermuizen

Tijdens vrijwel ieder veldbezoek in het voorjaar zijn enkele (1-4) foeragerende gewone dwergvleermuizen, een laatvlieger en een rosse vleermuis waargenomen welke in het voorjaar het vroegste deel van de avond met name foerageerden rondom de bomen aan de zuidoostkant en het noorden van het plangebied. Later op de avond trokken deze weg en vloog er slechts incidenteel een individu over. In het najaar is enkel gewone dwergvleermuis aangetroffen. Op het paarroepende individu en incidenteel een voorbijkomende foeragerende gewone dwergvleermuis na is er vrijwel geen activiteit waargenomen. Het plangebied doet dienst als foerageergebied voor enkele gewone dwergvleermuizen en laatvliegers. Gezien de vleermuizen hier niet de hele avond aanwezig waren en regelmatig een kwartier of langer verdwenen is het niet de verwachting dat het plangebied essentieel foerageergebied voor de gewone dwergvleermuis of laatvlieger betreft. Daarnaast is er in de directe omgeving genoeg groen aanwezig en komt er in de toekomstige situatie ook voldoende groen terug dat kan dienen als foerageermogelijkheid. De voorgenomen plannen zullen niet leiden tot een afname in essentieel foerageergebied.

Vliegroutes

Tijdens de veldbezoeken zijn in de directe omgeving geen eenduidig vliegpatronen aangetroffen dat door meerdere individuen wordt gevolgd. Wel zijn er overvliegende rosse vleermuizen waargenomen, deze soort maakt echter geen gebruik van landschapselementen binnen het plangebied voor navigatie.

4.2 Overige soorten

Tijdens alle veldbezoeken is tevens gelet op andere (vogel)soorten als kauw en spreeuw. Deze zijn in dit geval niet aangetroffen.

5. EFFECTENBEOORDELING EN TOETSING

5.1 Vleermuizen

In de woning is een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aangetroffen. Het staat nog niet vast wat de initiatiefnemer met het gebouw gaat doen. Naar alle waarschijnlijkheid blijft het gebouw in de huidige staat behouden. In dat geval kan de verblijfplaats in gebruik blijven als verblijfplaats voor gewone dwergvleermuis en hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden. In dit geval is het wel van belang dat de ingang van de verblijfplaats ten alle tijden behouden blijft, en dat de verblijfplaats niet verstoord wordt, zoals door licht, geluid of zware trillingen. Zijn werkzaamheden waarbij licht, geluid en/of trillingen vrijkomen noodzakelijk dan dient dit uitgevoerd te worden buiten het paar- en winterseizoen. Dit betreft de periode van half april t/m half juli.

Het is echter niet uitgesloten dat het gebouw gesloopt gaat worden. Bij deze werkzaamheden gaat de aangetroffen verblijfplaats verloren. Verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis zijn beschermd onder artikel 3.5 lid 4 van de Wet natuurbescherming. Daarnaast zal het individu mogelijk verstoord worden door de werkzaamheden (ongeschikt maken). Verstoren van de gewone dwergvleermuis is verboden onder artikel 3.5 lid 2 van de Wet natuurbescherming. Alvorens met de sloop kan worden gestart dient een ontheffing te worden verkregen voor de genoemde verbodsbepalingen via de Omgevingsdienst Brabant-Noord.

5.2 Overige soorten

Andere diersoorten als vogels, zoogdieren en amfibieën kunnen in het plangebied aanwezig zijn. Hiervoor geldt de zorgplicht. Dit houdt in dat men zorg moet dragen voor aanwezige individuen, ook algemene soorten. Men moet deze dieren de tijd geven om het plangebied te verlaten. Weinig mobiele soorten als egel of pad kunnen met beleid naar buiten het plangebied worden verplaatst.

Daarnaast zijn broedende vogels en hun nesten tijdens het broedseizoen beschermd. Geadviseerd wordt om het opgaand groen binnen het plangebied buiten het broedseizoen te verwijderen, om verstoring van broedende vogels te voorkomen. Het broedseizoen loopt gemiddeld van half maart tot half augustus. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval.

6. CONCLUSIE

In het gebouw is een paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis aangetroffen. Wanneer het gebouw behouden blijft dient de ingang van de verblijfplaats ten alle tijden beschikbaar te blijven, en dient verstoring, zoals licht, geluid of zware trillingen, voorkomen te worden. Zijn werkzaamheden waarbij licht, geluid en/of zware trillingen vrijkomen noodzakelijk dan dienen deze uitgevoerd te worden buiten de gevoelige periodes (paar- en winterseizoen). Dit betreft de periode van half april t/m half juli.

Indien het gebouw gesloopt wordt, zal een overtreding begaan worden op artikel 3.5 lid 2 en 4 van de Wet natuurbescherming, omtrent het verstoren van gewone dwergvleermuis en het verwijderen van een verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis. Alvorens de sloop van het gebouw kan worden uitgevoerd dient een ontheffing verkregen te worden. Deze dient te worden aangevraagd bij de Omgevingsdienst Brabant-Noord, en moet worden onderbouwd met een activiteitenplan, met hierin onder andere compenserende en mitigerende maatregelen, alternatievenafwegingen en onderbouwing van het wettelijk belang. De beslistermijn van een ontheffingsaanvraag is bij de ODBN tot 20 weken.

Tabel II. Overzicht aanwezigheid beschermde soorten en te nemen type maatregelen

Soortgroep	Aanwezig	Overtreding	Vervolgtraject
Vleermuizen	Mogelijk	Mogelijk	Bij sloop ontheffing aanvragen en maatregelen treffen
Overige soorten	Mogelijk	Te voorkomen	Rekening houden met broedseizoen en zorgplicht

7. BRONNEN

- Dietz C., O. von Helversen & D. Nill 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noord-west-Afrika. De Fontein/Tirion Uitgevers, Utrecht.
- Kennisdocument Gewone dwergvleermuis, versie 1.0 BIJ12 juli 2017
- Kennisdocument Huismus, versie 1.0 BIJ12 juli 2017
- Kennisdocument Ruige dwergvleermuis, versie 1.0 BIJ12 juli 2017
- Limpens, H., J. Regelink & R. Koelman 2010. Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Nijmegen.
- Ministerie van Economische Zaken 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3, december 2016. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nederlandse fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2017) Vleermuisprotocol 2017, maart 2017.

8. VERKLARENDE WOORDENLIJST

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn/haar kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kunnen oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Vaste rust- of verblijfplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

